

Vejledning om kastration med henblik på kønsskifte

Denne vejledning knytter sig til bekendtgørelse nr. 14 af 10. januar 2006 om sterilisation og kastration, herunder med henblik på kønsskifte (herefter bekendtgørelse om sterilisation og kastration), samt sundhedsloven nr. 546 af 24. juni 2005.

1. Almindelige bemærkninger

Kastration med henblik på kønsskifte er reguleret i sundhedslovens kapitel 33.

Efter sundhedslovens § 116 er det indenrigs- og sundhedsministeren der giver tilladelse til kastration. Denne kompetence er i henhold til bekendtgørelse om sterilisation og kastration § 5, videregivet til Sundhedsstyrelsen.

2. Betingelser

Efter sundhedslovens § 115 kan der gives tilladelse til kastration herunder med henblik på kønsskifte, såfremt ansøgerens kønsdrift medfører betydelige sjælelige lidelser eller social forringelse. Derudover forudsættes det bl.a., at ansøgerens ønske om kønsskifte er vedholdende, og at ansøgeren kan overskue konsekvenserne af et kønsskifte. Typisk vil der inden ansøgning indsendes foreligge en observationsfase, der sædvanligvis strækker sig over mindst 2 år. Begrundelsen for kravene er, at der er tale om et omfattende og irreversibelt indgreb.

Kastration er i sig selv ikke tilstrækkelig grundlag for tilladelse til et egentligt kønsskifte med hvad deraf følger som fx personnummerskift. Der

skal tillige foretages en vurdering af ansøgerens psykiske forhold. I denne vurdering indgår ansøgerens egen kønsopfattelse samt en vurdering af, om ønsket om et egentligt kønsskifte er vedvarende.

3. Fremgangsmåden ved anmodning om kastration i forbindelse med kønsskifte

Ansøgning om tilladelse til kønsskifte skal indsendes til Sundhedsstyrelsen.

Kønsskifteområdet er klassificeret som en højt specialiseret behandlingsform, hvorfor det af Sundhedsstyrelsens Vejledning om specialeplanlægning og lands- og landsdelsfunktioner i sygehusvæsenet vil fremgå hvilket/hvilke steder, der kan varetage denne behandlingsform.

Sundhedsstyrelsen giver som udgangspunkt ikke tilladelse til kastration i forbindelse med kønsskifte, medmindre ansøgeren i nogle år har gennemgået et observationsforløb på et af de steder, som ifølge specialeplanlægningsvejledningen er tillagt kompetence til at varetage denne vurdering og behandlingsform.

3.1 Indhentelse af erklæring

Styrelsen indhenter en erklæring vedrørende ansøgeren fra den afdeling/klinik, der har stået for observationsforløbet. Erklæringen forelægges herefter for Retslægerådet med henblik på en vurdering af ansøgeren. Når retslægerådets udtalelse foreligger, tager styrelsen stilling til ansøgningen.

3.2 Erklæringens indhold

En erklæring vil typisk indeholde følgende oplysninger:

- navnet på den læge patienten har haft kontakt med i forbindelse med observationsforløbet,
- varighed af patientens kontakt til den læge der har stået for observationsforløbet,
- psykologiske tests, herunder navn og stillingsbetegnelse på den person der har stået for testene,
- kontakt med andre afdelinger,
- kontakt med andre relevante personer/institutioner.

Endvidere skal erklæringen indeholde oplysning om.:

- sociale forhold,
- legemlige sygdomme,
- medicin- og alkoholforbrug, herunder misbrug,
- tidligere og nuværende psykiske tilstand,
- seksuel udvikling,
- kønsskifteønsket (patientens og andres oplysninger, forløbet indtil nu etc.),
- kønshormonbehandling,
- psykologisk undersøgelse, (eventuelt flere, konklusion af undersøgelsen, eventuelle kommentarer til undersøgelsen af den der udarbejder erklæringen),
- objektiv legemlig undersøgelse,
- objektiv psykisk undersøgelse,
- samlet konklusion. Et kort resume, patientens holdning til kønsskifteønsket, reaktion på eventuelt afslag. Patientens reaktion på kønshormonbehandling, både psykisk og fysisk.
Testpsykologisk og klinisk

indtryk. Lægens vurdering af kønsskifteønsket, herunder hvad taler for og imod, og om nuværende genitalia m.m. medfører betydelige sjælelige lidelser,

- erklæringen skal endvidere indeholde en vurdering af, hvorledes ansøgeren vil klare en eventuel kønsmodificerende behandling, herunder ansøgerens mentale ressourcer.

3.3 Praktiske forhold efter indgrebet

Når kastration og kønsmodificerende indgreb er foretaget, underrettes Sundhedsstyrelsen, der herefter afgør om det kan anerkendes, at ansøgeren har skiftet køn.

Styrelsen sørger samtidig for, at den pågældendes nye køn bliver registreret i Det Centrale Personregister, og at den pågældende får et nyt personnummer, der svarer til det nye køn.

Den pågældende kan nu få ændret sit fornavn i overensstemmelse med sit nye køn.

Herefter har den pågældende mulighed for at få udstedt pas, kørekort, fødselsattest og lignende legitimationsdokumenter med sit nye køn, navn og personnummer.

Den pågældende betragtes således på alle måder som en person af det nye køn.

Udgifterne i anledning af kastration afholdes efter sundhedsloven § 246 af staten.

4. Anerkendelse af kønsskifte foretaget i udlandet

Det er Sundhedsstyrelsen, der tager stilling til anerkendelse af kønsskifte foretaget i udlandet.

Afgørelsen om anerkendelse af et udenlandsk kønsskifte vil altid bero på en konkret vurdering.

Der skal således forelægge en erklæring fra den opererende læge, samt en erklæring fra en dansk speciallæge i gynækologi, der har foretaget en klinisk undersøgelse af personen, indvendig såvel som udvendig. Sundhedsstyrelsen kan endvidere indhente yderligere oplysninger, såfremt det i den konkrete sag skønnes nødvendigt.

Det er en forudsætning for at anerkende et juridisk kønsskifte fra mand til kvinde, at følgende er opfyldt:

- Kønskirtlerne er fjernet (orchidektomi),
- penis er fjernet (penektomi),
- vaginoplastik og tildannelse af kønslæber er foretaget.

Der bør endvidere foreligge oplysninger om den pågældendes hormonale status.

Ved anerkendelse af et juridisk kønsskifte fra kvinde til mand kan forholdene variere. Det er dog en forudsætning for kønsskiftet, at både livmoder og begge æggestokke er fjernet.

Sundhedsstyrelsen, den..... 2006

Anne Mette Dons

/Katrine Winkel